

МЕНЕДЖМЕНТ У СФЕРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Христова Т.Є., д.б.н., професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь, Україна

Summary. In the integrative aspect the theoretical foundations of management in the physical culture and sports industry are highlighted. The importance of the field of physical education and sport as a social system in the conditions of Eurointegration is substantiated.

Keywords: management, physical education, sport, theoretical aspects

Реформування вищої освіти та входження України в європейський освітній і науковий простір зумовили зростання вимог до професіоналізму випускників закладів вищої освіти в умовах ринкової конкуренції та Євроінтеграції.

В умовах сьогодення фізкультурно-спортивний рух є важливим компонентом соціально-культурного життя суспільства; являє собою поліфункціональне явище, яке займає провідне місце в фізичній та духовній культурі; виступає відносно самостійною галуззю національного господарства; вносить певний вклад в економіку [1].

Загальний стан цієї сфери та подальший розвиток залежать від організації ефективної структури управління нею [2]. В сучасних умовах трансформації економіки найважливішою задачею стає формування гнучкої системи менеджменту фізкультурно-спортивної організації, яка повинна мати таку систему менеджменту, яка забезпечить їй високу ефективність роботи, конкурентноспроможність та стабільність на ринку. Зростає потреба в керівниках, здатних до підприємництва, ризику, конкуренції [2].

Гостра необхідність менеджменту в спорті зумовлюється особливостями галузі, основною з яких є те, що у фізичній культурі виникає потреба одночасного вирішення як питань спортивного, фінансового, психологічного характеру з організації спортивного процесу, так і безпосередньої участі у ньому суб'єктів та об'єктів спортивної галузі.

В останні роки в нашому лексиконі з'явилося зовсім нове слово «менеджмент». Термін «менеджмент» запозичений з англійської мови (“manage”) і буквально перекладається як «управління, завідування, організація». Цей термін застосовується по відношенню до бізнес-організацій, які діють в ринкових умовах. Вони зосереджені на досягненні своїх цілей на ринку: задоволення потреб клієнтів і отримання прибутку [2].

Основним призначенням менеджменту є отримання бажаних результатів від узгоджених дій багатьох людей, менеджмент – це, перш за все, комерційна діяльність (бізнес) групи людей або трудового колективу, «управління бізнесом через філігранну роботу з людьми», які здійснюють економічну діяльність на

ринку. Отже, менеджмент – це система заходів щодо ефективного управління організацією, фірмою, підприємством в сучасних умовах і на науковій основі.

Менеджмент сьогодні – постійні зміни та неперервне вдосконалення. Спеціалісти вважають, що не існує ідеальної та єдиної моделі менеджменту. Для кожної фірми менеджмент є унікальним. Є лише загальні закономірності та елементи, які використовуються, як правило, усіма.

Спортивний менеджмент – це теорія та практика ефективного управління організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості в сучасних ринкових умовах.

Мета менеджменту в фізичній культурі та спорті – стан фізкультурно-спортивної організації, можливий та необхідний, якого бажано досягти.

Отже, значення «менеджмент» у короткому вигляді може бути сформульовано таким чином:

- поняття «менеджмент» використовується тільки для визначення управлінської діяльності в соціальному житті;

- поняття «менеджмент у фізичній культурі та спорті» застосовується для визначення «внутрифірмового» управління діяльністю різноманітних фізкультурно-спортивних організацій в умовах ринкових відносин.

Принципи менеджменту в фізичній культурі та спорті являють собою основні правила, положення та норми поведінки, якими керуються органи управління та окремі керівники в процесі здійснення управлінської діяльності.

- Принцип єдиначальності. Чим повніший взаємозв'язок підлеглого з керівником, тим менша ймовірність отримання ним суперечливих вказівок і вища персональна відповідальність за наслідки роботи.

- Принцип безумовної відповідальності. Відповідальність є обов'язком і не може бути делегованою, тобто жодний керівник не може шляхом делегування звільнитися від відповідальності за діяльність підлеглих. Підлеглі, отримавши доручення і необхідні для його виконання повноваження, несуть повну відповідальність перед керівниками за свою діяльність; керівники несуть усю відповідальність за організаційну діяльність підлеглих.

- Принцип паритету повноважень і відповідальності. Повноваження - це право на виконання дорученої роботи, а відповідальність - це обов'язок її виконати. Тому відповідальність за конкретні дії не може перевищувати передбачений обсяг делегованих повноважень, але і не повинна бути меншою за нього.

- Принцип делегування повноважень. Повноваження, делеговані окремим керівникам, повинні бути достатніми для того, щоб забезпечити можливість отримання очікуваних результатів.

- Принцип діапазону управління. Для кожної управлінської посади існує гранична кількість співробітників, якими може ефективно керувати одна людина; ця цифра може змінюватися залежно від ситуацій та їх впливу на кількість часу, необхідного для ефективного менеджменту.

- Принцип прямого керівництва. Чим менш опосередковані особисті контакти керівника з підлеглими, тим ефективнішим є керівництво. За

безпосереднього контакту керівник може краще навчати, отримувати пропозиції і вникати в сутність проблем.

- Принцип відповідності завдань. Завдання окремих осіб і структурних підрозділів повинні взаємно доповнювати одне одного, формуючи систему цілей організації.

- Принцип науковості. Полягає в необхідності побудови всієї системи менеджменту на новітніх наукових даних, які характеризують закономірності та об'єктивні тенденції розвитку фізичної культури та спорту; використання індивідуального підходу до кожного об'єкта впливу; здійснення критичної оцінки ефективності рішень, які приймаються; використання сучасних засобів і методів обробки управлінської інформації.

Згідно теорії систем сферу фізичного виховання і спорту можна розглядати як підсистему суспільства, а також як відносно самостійну систему, яка увібрала в себе декілька підсистем, які в свою чергу можуть бути також розглянуті та вивчені як самостійні системи.

Ознаки сфери фізичного виховання як соціальної системи: невід'ємність системи від загальної соціальної системи держави та суспільства; складність всієї системи та складність завдань, які вона вирішує; спрямованість її діяльності на людину, особистість якої є об'єктом впливу всієї системи в цілому та окремих її підсистем.

Сфера фізичного виховання і спорту як соціальна система має певні ознаки та характеристики, які доповнюють одна одну та дають можливість цілісного сприйняття системи: відкритість, цілеспрямованість, цілісність.

Сфера фізичного виховання і спорту одночасно є відносно самостійною системою, такою, яка має свої цілі, завдання, принципи функціонування у взаємодії із середовищем, що також характеризує її як цілісну систему: динамічність, ієрархічність, структурність.

Висновки. Отже, в сучасних умовах ринкової конкуренції та Євроінтеграції менеджмент все активніше використовується у сфері фізичного виховання і спорту. Тільки обґрунтовані управлінські рішення дозволяють успішно досягати загальних і конкретних цілей, які ставлять перед собою фізкультурні і спортивні організації з розвитку масової фізкультурно-оздоровчої роботи та спорту вищих досягнень, оскільки нерідко досягнення таких цілей виявляється нереальним внаслідок економічних прорахунків або нерационального, невмілого використання наявних коштів. Сфера фізичного виховання і спорту України є відкритою, динамічною, цілісною, цілеспрямованою, ієрархічною та структурною системою.

Список літератури

1. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку. Київ: Олімпійська література, 2007. 216 с.
2. Починкин А.В. Менеджмент в сфере физической культуры и спорта: учебное пособие. Москва: Советский спорт, 2013. 264 с.
3. Христова Т.Є. Управління процесом у сфері фізичного виховання: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Фізичне виховання*». Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2016. 92 с.